

Tudásmenedzsment és közigazgatás

***Bukovics István, DSc, egyetemi tanár,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem***

Fáy Gyula, CSc, főiskolai tanár,

Wesley János Lelkészképző Főiskola

Kun István, PhD, főiskolai tanár,

Wesley János Lelkészképző Főiskola

A közigazgatás definíciója

Számos definíció létezik, az alábbiit használjuk:

Magyary Zoltán: „...a közigazgatást úgy határozhatjuk meg, hogy az az állam szervezete, a közfeladatoknak ezek természete által megszabott módszerrel a jogrend keretében való eredményes megoldására.”

Továbbá „Az adminisztráció feladata kérdések megoldása, eredmények elérése, ügyek végzése, azaz cselekvés.”

Magyary szerint az adminisztráció működésének célja az eredmény, annak megítéléséhez mértékre van szükség.

Magyary értelmezésében az eljárás valamely cél elérésére alkalmas cselekedetek megállapított sorrendje.

Mint látható, ezek ideológiamentes, korrekt szakmai elvek.

(Magyary Z.: Magyar közigazgatás, 1941)

A tudásmenedzsment definíciója

Számos definíció létezik, az alábbiit használjuk:

- a tudás rögzítése, kodifikálása,
- a tudás strukturálása, kategorizálása,
- a tudás elérhetővé tétele, megosztása,
- a szellemi tőke jobb kihasználása (újrahasznosítása) és védelme,
- mindezt integrált (!) megközelítésben és az összetevők szinergizmusára (!) építve.

(„Tudásmenedzsment hazánkban”

KPMG konferencia, 2000)

<http://mek.oszk.hu/03100/03145/html/km4.htm>

Tudásmenedzsment és közigazgatás

Kapcsolatok

A közigazgatás tudásmenedzsmentje

A közigazgatás felhalmozott tudásának kezelése és hasznosítása

A tudásmenedzsment közigazgatása

A kompetenciák adminisztrációja

Problémakörök

Alkotmányosság

Jogtudomány

Hatékonyság

Szervezéstudomány

A hatékonyság értelmezése

Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (2011)

Egymásra épülő elvárások:

- **Eredményes**: a kitűzött feladat az elvárt mértékben teljesítésre kerül.
- **Gazdaságos**: az elért eredmények a tevékenységre fordított ráfordítások a tervezettek szerint alakulnak, vagy annál jobb az arány.
- **Hatásos**: nem idéz elő olyan változást, ami lerontja részben vagy egészben magát a feladatot, vagy az attól remélt eredményt.
- **Biztonságos**: akadály esetén további változatokkal biztosíthatóvá válik a teljesítés felesleges többlet erőforrások nélkül.
- **Felügyelhető**: követhető befolyásolható, átlátható, számonkérhető.
- **Alkalmazkodó**: visszacsatolt, fejlődésre képes, vagyis fenntartható.

Közigazgatás és tudásszociológia

A tudásmenedzsment vonatkozásában a közigazgatás azt fejezi ki, hogy a társadalomnak milyen hatása van a tudásra.

A közigazgatás maga a menedzsment. A tudásmenedzsment a tudás közigazgatása, pl. záróvizsga, tudományos fokozatszerzés védési eljárása. Ez a tudásszociológiai értelmezésben nem más, mint alávetés a társadalomban érvényes elvárásoknak.

A tudásszociológia a tudással kapcsolatos társadalmi hatásokról szól. Mannheim Károly tudásszociológiai elmélete szerint a mit helyett a hogyan az elsősorban vizsgálandó téma. Ez a dichotómia analóg az etika-orientált jogtudomány és a hatékonyság-orientált, az egzakt struktúrákra, levezetésekre, algoritmusokra alapozott közigazgatás-tudomány szemléleti különbségével.

Ezen a nyomon halad tovább a közigazgatás-tudomány szimbolikus, formalizált alapra helyezését célzó kutatási projekt a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Karán.

A közigazgatás formalizálása

Alapkategóriák:

ügyfél, ügy, ügyintéző, eljárás

Minden közigazgatási tranzakció rendelkezik ezekkel az attribútumokkal.

Művelet:

Az eljárás tovább nem bontható része.

Műveleti adatbázis:

A lehetséges elemi műveletek halmaza.

Műveleti háló:

Minden ügýtípushoz adott a szükséges műveletek halmaza a műveletek soros és párhuzamos elvégzésének logikájával, illetve az elágazásokkal.

Egy elágazási pont lehet:

- **konjunktív**: az ágak mindegyike szükséges feltétel (pl. területfoglalási engedélyhez többféle szakhatósági véleményre is szükség van)
- **diszjunktív**: az ágak bármelyike egyedül is elégséges feltétel (pl. az ügyfél választhat a normál vagy a feláras gyorsított ügyintézés között)

Az eljárás elemzése

A művelet lehet **aktív** és **passzív** állapotban. Ha aktív, a műveletet el lehet végezni, ha passzív, akkor nem.

A műveleti hálónak van egy **kezdőpontja** (az ügy befogadása) és egy **végpontja** (az ügy lezárása). Az ügy elintézése azt jelenti, hogy a kezdőpontból egymáshoz csatlakozó műveletek sorozatán (egy **szálon**) át eljutunk a végpontba. Ha a szál egyik művelete passzív állapotba kerül, akkor ezen a szálon nem tudunk továbbhaladni, ezért alternatív szálfolytatást, vagyis alternatív elintézési módot kell keresni.

Ha nem tudunk eljutni a végpontba, mert bármely lehetséges szálon passzív művelettel találkozunk, akkor az eljárás **végrehajthatatlan**, vagyis az adott eljárás alapján az ügy elintézhetetlen.

A műveleti hálót iteratív úton, ok-okozat elemzéssel, a most következő **hibafa-módszer** segítségével építhetjük fel. A hibásnak mutató műveleti hálót ugyancsak hibafa-elemzéssel javíthatjuk ki.

Logikai kockázatelemzés

Hibafa: logikai diagram, ami kimutatja egy nemkívánatos esemény (**főesemény**) és a részesemények közötti hierarchikus kapcsolatrendszer. Egy esemény felbontása részeseményekre történhet **konjunktív** módon, azaz összességükben szükséges feltételekre (jelölése: **\wedge**) illetve **diszjunktív** módon, azaz egyenként is elégséges feltételekre (jelölése: **\vee**).

A „**nemkívánatos**” fogalma: az, hogy egy kockázati rendszerre vonatkozóan mi minősül nemkívánatosnak, teljesen szubjektív megítélés kérdése, és az elmélet szempontjából érdektelen.

A kapcsolat jellegét jól példázza az ismert angol gyermekvers:

Egy szeg miatt a patkó elveszett / A patkó miatt a ló elveszett / A ló miatt a csata elveszett / A csata miatt az ország elveszett / Verd be jól azt a patkószeget!

Itt egyetlen szálon futnak az események, általában azonban több, részben párhuzamos szálon futnak.

Primesemény: Az eseményhierarchia alján található, saját hatáskörünkben kezelhető esemény.

A példaversben: az ország elvesztése a (nem kívánatos) főesemény, a patkószeg hibás beverése a (saját hatáskörben kezelhető) primesemény.

Példa: Tűzkockázat

KÓD	ALÁRENDELÉS	ESEMÉNYNÉV
0	(Λ): 1, 4, 9	TŰZ
1	(V): 2, 3	ÉGHETŐ ANYAG JELENLÉTE
2		Belső éghető anyag jelenléte
3		Külső éghető anyag jelenléte
4	(V): 5, 8	LEVEGŐ JELENLÉTE
5	(V): 6, 7	Levegőutánpótlás ellenőrzésmulasztása
6		<i>Oltóanyagjelenlét ellenőrzésmulasztása</i>
7		<i>Szellőzésakadályozás ellenőrzésmulasztása</i>
8		Levegő eleve jelenléte
9	(V): 10, 11	GYULLADÁSI HŐMÉRSÉKLET JELENLÉTE
10		Elektromos energiából származó gyulladási hőmérséklet jelenléte
11		Robbanásból származó gyulladási hőmérséklet jelenléte

Kritikus pontok

A hibafában megjelenített logikai kapcsolatrendszer matematikai műveletekkel egyszerűsíthető úgy, hogy az egyszerűsített formák tartalmazzák a következő speciális prímesemény-csoportokat. Az esemény aktív állapota azt jelenti, hogy az esemény bekövetkezett.

Erős pont: A prímesemények és a főesemény bekövetkezése közti logikai kapcsolatrendszer egyik diszjunktív prímesemény-csoportja, ahol az összes ilyen csoport bármelyik komponensének aktív állapota a főesemény aktív állapotát idézi elő. Ha tehát a főesemény aktív, akkor elég az egyik erős pont minden komponensét passziválni a főesemény *passziválásához*.

Gyenge pont: A prímesemények és a főesemény bekövetkezése közti logikai kapcsolatrendszer egyik konjunktív prímesemény-csoportja, ahol a csoport minden komponensének egyidejű aktív állapota a főesemény aktív állapotát idézi elő. Ha tehát a főesemény passzív, akkor elég mindegyik gyenge pont egyetlen komponensét passziválni a főesemény *passzivan tartásához*.

A gyenge és erős pontok jelentése

Ha a főesemény passzív, akkor elég mindegyik gyenge pont egyetlen komponensét passzívan tartani a főesemény passzívan tartásához, vagyis a tűzkockázat esetében a tűz elkerüléséhez. Tehát a **gyenge pontok** itt valójában a tűzvédelmi felelős munkájának alapját jelentik.

A tűzkockázati példa gyenge pontjai: $(2 \wedge 6 \wedge 10)$, $(2 \wedge 6 \wedge 11)$, $(2 \wedge 7 \wedge 10)$, $(2 \wedge 7 \wedge 11)$, $(2 \wedge 10 \wedge 8)$, $(2 \wedge 11 \wedge 8)$, $(3 \wedge 6 \wedge 10)$, $(3 \wedge 6 \wedge 11)$, $(3 \wedge 7 \wedge 10)$, $(3 \wedge 7 \wedge 11)$, $(3 \wedge 10 \wedge 8)$, $(3 \wedge 11 \wedge 8)$

Ha a főesemény aktív, akkor elég egyetlen erős pont mindegyik komponensét passziválni a főesemény passziválásához, vagyis a tűzkockázat esetében a tűz eloltásához. Tehát az **erős pontok** itt valójában a tűzhöz kivonult tűzoltók munkájának alapját jelentik.

A tűzkockázati példa erős pontjai: $(2 \vee 3)$, $(6 \vee 7 \vee 8)$, $(10 \vee 11)$

Összefoglalás

Míg a közigazgatás elvi alapjában a jog fejezi ki az etikát, az értékorientált társadalmi elvárásokat, addig a hatékonyság, mint ugyancsak társadalmi elvárás, módszerorientált megközelítést igényel.

Ez utóbbi pedig a szimbolikus, algoritmizált, egzakt logikai alapokra helyezett, tehát a tudásmenedzsment formalizált eszköztárán alapuló közigazgatás-tudomány létrejöttét teszi szükségessé és egyben lehetségessé.

Köszönöm a figyelmet!